

TAVUKÇULUKTA YATAKLIK KULLANIMI

Doç. Dr. Çetin KOÇAK

E.Ü. Ziraat Fakültesi

Kafeste tavuk yetiştiriciliğinin gelişme ve yaygınlaşma eğilimi göstermesine karşın henüz yer koşullarında büyütme ve barındırma uygulayan işletmelerin sayısı az değildir. Özellikle ülkemizde yerde barındırmanın daha uzun yıllar süreceği ve bu nedenle yataklık kullanılmasına gereksinim duyulacağı açıktır. Bu nedenle yabancı yayınların tam olarak izlenemediği özelliklerle küçük ve orta büyüklükteki tavukçuluk işletmeleri için yataklıkla ilgili pratik bilgilerin verilmesi kanımca yararlı olacaktır.

Uygun yataklık kullanan ve bu konuda deneyimli olan tavuk yetiştiricileri önemli sorunların çıkmasını büyük ölçüde önleyebilirler.

Yataklıkta aranan özellikler :

- 1— Hafif ve yumuşak olmalıdır.
- 2— Orta büyüklükte parçacıklardan oluşmalıdır.
- 3— Yüksek derecede nem emici olmalıdır.
- 4— Çok çabuk kurumalıdır.
- 5— Düşük ısı iletkenliği göstermelidir.
- 6— Ucuz olmalıdır.
- 7— Gübre olarak satılmaya uygun olmalıdır.

Yataklık durumunun denetimi :

Bir avuç dolusu yataklık alınıp kuvvetlice sıkılır ve sonra avuç açılır. Eğer sıkılmış yataklıkta yarıklar, ayrılmalar varsa yataklığın durumu iyidir.

Sıkılan yataklık ne top gibi yapışık, ne de dağınık olmalıdır. Kümesin çeşitli yerlerinde yataklık bu şekilde denetlenerek, tamamının veya belirli kesimlerinin değiştirilip değiştirilemeyeceğine karar verilir.

Yataklık durumunu değiştiren etmenler :

- 1— Dış havanın sıcaklığı ve nisbi nemi
- 2— Kümes içi sıcaklığı ve nisbi nemi
- 3— Kümesteki tavukların sayısı, yaşı ve ağırlığı
- 4— Kümesteki hava akımı miktarı
- 5— Kümesteki tavukların su tüketimi
- 6— Kullanılan yemin yapısı ve biçimi

Büyütme kümeslerinde yataklık :

Büyütme kümeslerinde yataklık kalınlığı en az 5-6 cm olmalı, yani tabana 5-6 cm yükseklikte yataklık serilmelidir. Yataklığı oluşturan parçalar yeter uzunlukta olmalı fakat 0.6 cm'yi hiçbir zaman geçmemelidir. Yataklık serilmiş kümesteki ısı kaynaklarının civcivlerin taşınacağı bir gün öncesine kadar çalıştırılması doğru değildir, çünkü bu durum yataklığın çok kurumasına yol açar. Oysa ilk üç gün içinde yataklığın biraz nemli olması ve daha sonra da % 20-30 dolayında nem taşıması gerekmektedir.

Bunun çeşitli nedenleri vardır :

- 1— Tüylene daha iyi olur
- 2— Civcivler normal gelişme gösterirler
- 3— Yemden yararlanma iyileşir
- 4— Kümesteki amonyak miktarı düşer
- 5— Koksidiyoz sorunu daha kolay denetim altına alınabilir.

Yataklığın belirtilen düzeyde nem taşıması gereğinin asıl nedeni koksidiyozu kontrol etme zorunluğudur. Gelişme döneminde piliçlerde koksidiyoza karşı bir bağışıklık sağlama gereklidir. Bu, büyütme döneminde kullanılan «koksidiostat»ın git-

tikçe azaltılması ile sağlanır. Azaltma, 6. haftada başlatılır ve 10-12 haftalıkken sıfır olacak şekilde bitirilir. Böylece piliçler bir yandan yavaş yavaş bağışıklık kazanırken, diğer yandan da yataklıkta spor oluşumu sağlanır. Bunun hızı da yataklıktaki nem düzeyine bağlıdır. Yataklık kuru ise spor oluşumu azaldığı için bağışıklık kazanma hızı da yavaşlar. Yataklık çok yüksek nem taşıdığı anda ise spor oluşum hızı artar ve rasyondaki koksidiostat, koksidiyoz etkisini yok etmeye yetmez.

Yataklık çok nemli olursa kümeste havalandırmayı artırmak gerekir. Bu da yataklığın istenen düzeyde kurumasını sağlamazsa daha çok yataklık serilerek eski ve yeni yataklığı karıştırmalıdır. Fakat burada dikkatli olma zorunluğu vardır. Çünkü ıslak yataklık altında küfler oluşur. Yataklığın karıştırılarak alttaki küflü kısımların üste çıkarılması sakıncalıdır. Bu nedenle yeni yataklık sermeden önce eski yataklığın ıslak ve sertleşmiş olan kısımları atılmalıdır.

Yataklığın ıslatılması :

Havanın çok kuru olduğu dönemlerde yataklık kurduğunda üzerine su serpilmesi yoluyla nem düzeyini yükseltmek, spor oluşumunu denetlemek bakımından yarar sağlar. Fakat bunu yaparken çok dikkatli olmak gerekir. Eğer yataklık bir süre kuru kalırsa spor oluşumu göstermeyen milyonlarca Oocyt (spor üreme hücre) taşır. Yataklığın ıslatılması bu milyonlarca Oocyt'in üremesine yol açar ve eğer rasyonda sınırlı miktarda koksidiostat varsa veya hiç yoksa çok şiddetli bir koksidiyoz başlayabilir. Bu nedenle en iyisi, kuru havalarda yataklığı hergün biraz ıslatmaktır.

Sonuç olarak vurgulamak isterim ki yetiştirici, yataklık konusunda bilgi edinip bu bilgileri kendi pratik deyimleriyle yoğurarak uygularsa tavukçulukta başarıya giden bir adım daha atmış olacaktır.

1). Koksidiyoz önleyici ilaçlar